

De achtergeblevenen

door Marja Pruis

MARTA MATHIJSEN-VERKOOIJEN

Alma Mathijssen met haar vader – de roman wil klaarheid scheppen in een troebele geschiedenis van oud verdriet en gemiste kansen

Alma Mathijssen
De grote goede dingen
De Bezige Bij,
176 blz., € 17,90

Op vrijdag 14 november houdt Alma Mathijssen samen met actrice Milena Hoverkamp een muzikale voorleessessie

In haar roman *De grote goede dingen* gaat Alma Mathijssen op zoek naar haar vader. Dit lijkt een paradox, hoe kun je in een roman als schrijfster op zoek gaan naar je reële dode vader, maar toch is het dat wat hier gebeurt. Mathijssen is schrijfster, ze debuteerde een paar jaar geleden met de roman *Alles is Carmen*, en dus lag het voor haar kennelijk meer voor de hand haar naspeuringen naar de oude vriendengroep van haar overleden vader een fictieve vorm en structuur te geven, en er niet bijvoorbeeld een meer getuigenisachtig boek van te maken. Ik denk dat ze hieraan verstandig heeft gedaan, al betrapte ik mezelf zeker in het begin op wat ongeduld. Vertel me gewoon het echte verhaal maar, dacht ik een paar keer. Maar nu ik het uit heb, merk ik dat haar boek me heeft geraakt juist vanwege een soort grilligheid, onevenwichtigheid zelfs. *De grote goede dingen* gaat over grote echte dingen, zo groot en echt dat er heel wat omtrekkende bewegingen gemaakt moeten worden en rookgordijnen opgetrokken, om het naar een slotsom te brengen. En dan nog kun je je afvragen wat je precies hebt gelezen.

Onderliggende verhaallijn in de roman is de reis die twintiger Mila onderneemt samen

met Don, de vroegere beste vriend van haar vader Just. In de jaren zestig vormden Don en Just, samen met nog twee mannen, Majoor en Herman, een anarchistisch strijkkwartet. Eigenlijk een beetje een zootje virtuoso's ongeregeld, dat er plezier in schiep verwachtingspatronen omtrent klassieke muziek te doorbreken. Er is niet heel veel fantasie voor nodig om te zien dat het vroegere Resistentie Orkest van de vader van de schrijfster, Hub Mathijssen, model staat voor dit kwartet. 'Ze speelden strijkkwartetten van Haydn, Beethoven en Brahms, als ik in bed lag luisterde ik naar de muziek van beneden. De partijen smolten samen, het klonk niet als vier verschillende mannen, het klonk als één.'

Volgens Don speelden ze het mooist in Israël, in Eilat, en daar gaat de reis van Mila en hem heen. Gaandeweg blijkt de reis een erg concreet doel te hebben: het terughalen van het speciale instrument dat Just als

Waarom opereerde iemand met zo'n groot muzikaal talent in de contramine?

geen ander bespeelde, de violofoon. Als ik dit instrument googel, kom ik meteen uit bij Hub. Mathijssen als zijnde een populair bespeler hiervan destijds. Het is een viool zonder klankkast, maar met een membraan en een metalen toeter, die een indringend weemoedig geluid schijnt te kunnen voortbrengen.

Hub. en Just ontlopen elkaar vast niet veel, zoals ook Mila en Alma dat niet zullen doen. *De grote goede dingen* speelt dan ook niet een of ander vernuftig – gaap gaap – spel met feit en fictie, het is eerder een tastende manier om klaarheid te scheppen in een troebele geschiedenis van oud verdriet en gemiste kansen. Haar jonge leven lang wordt Mila geconfronteerd met de geest van haar vader, verwachten mensen iets van haar op grond van het feit dat zij zijn dochter is. Zelf zit ze vooral met een paar wrokkige vragen. Bijvoorbeeld waarom iemand die zich te pletter rookte en zoop een kind verwekte. Waarom iemand met zo'n groot muzikaal talent in feite zijn viool in het publiek gooide, en alleen maar in de contramine wilde opereren.

De dochter benadert haar vader langs alle mogelijke kanten. Via de reis met Don, die haar voert naar de grenzen van haar eigen autonomie, en via korte scènes die ze schrijft vanuit zijn perspectief als muzikant. Zelfs daalt ze in die tafereeltjes af naar zijn jeugd, de oorsprong van zijn verzet. Tussendoor zijn er ook nog flashbacks van haar eigen jeugd, kleine herinneringen aan haar vader, gesprekjes met haar moeder, tot aan de pijnlijke kern van alles: het achterwege gebleven afscheid.

Alma Mathijssen creëert in haar roman een warboel van verhaallijnen, soms extra bemoeilijkt door onhandige zinnen, onduidelijke dialogen. Wat iets anders is dan dat ze er een chaos van zou hebben gemaakt. Eerlijk gezegd denk ik dat het feit dat werkelijk niets aan dit boek gelikt is, het uiteindelijk zo krachtig en ontroerend maakt. De vragen van de dochter blijven tot op de laatste bladzijde overeind, uit pure weerstand het verhaaltje rond te maken. Want stel je dat laatste eens voor: 'Dan hebben we een viool en gaan we naar huis.' Onder de queeste naar de vader loopt misschien wel het echte verhaal mee. In héle kleine zinnestjes, o zo terloops gedropt, wordt de liefde tussen een moeder en dochter beschreven. ◆